

Andrzej Marcinkowski

Czy podniesienie zarzutu nieważności testamentu przerywa bieg przedawnienia roszczenia o zachówek?

Palestra 49/3-4(555-556), 241-242

2004

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

**PYTANIA
I ODPOWIEDZI
PRAWNE**

Andrzej Marcinkowski

Czy podniesienie zarzutu nieważności testamentu przerwa bieg przedawnienia roszczenia o zachówek?

Pytający kolega przedstawił stan faktyczny, w którym spadkodawca w okresie dwóch ostatnich lat swojego życia sporządził dziewięć testamentów (własnoręcznych i notarialnych), ustanawiając spadkobiercami różne osoby, lecz zawsze pomijał swego syna, jedyne spadkobiercę ustawowego. Postępowanie o stwierdzenie nabycia spadku trwało osiem lat, powództwo o zapłatę zachowku nie zostało wytoczone, bo nie było wiadomo przeciwko komu ma być skierowane. Gdy zostało wreszcie wniesione przeciwko spadkobiercy testamentowemu, na rzecz którego sąd prawomocnie stwierdził nabycie spadku, upłynął już termin przedawnienia z art. 1007 § 1 k.p.c., a pozwany podniósł zarzut przedawnienia i wniósł o oddalenie powództwa.

Problematyka związana z omawianym zagadnieniem została szczegółowo przedstawiona w artykule adwokata prof. dr. hab. Andrzeja Kubasa pt. „Podniesienie zarzutu nieważności testamentu a przerwanie biegu przedawnienia roszczeń o zachówek oraz o zmniejszenie zapisów i poleceń” („Palestra” 2002, Nr 5–6, s. 7–13).

Wydaje się, że argumentacja powołanego wyżej autora jest przekonująca i nie budzi wątpliwości, w sytuacji gdy zagadnienie dotyczy jednego testamentu. Powstają jednak wątpliwości, gdy tych testamentów jest więcej i grono osób powołanych do dziedziczenia na podstawie różnych testamentów zostanie ostatecznie ustalone dopiero na podstawie prawomocnego postanowienia sądowego stwierdzającego nabycie spadku. Przykład przytoczony przez pytającego wskazuje, że takie postępowanie o stwierdzenie nabycia spadku może toczyć się bardzo długo.

Sądzę przeto, że w tego rodzaju sytuacji trzeba wrócić do argumentacji przedstawionej w orzeczeniu Sądu Najwyższego z 26 stycznia 1961 roku I CR 183/59 (OSN

1962, z. 1, poz. 34), a następnie prezentowanej w uchwale z 22 października 1992 r., III CZP 130/92 (OSNCP 1993, z. 4, poz. 60), której teza brzmi:

„Zgłoszenie przez uczestnika postępowania w sprawie o stwierdzenie nabycia spadku zarzutu nieważności testamentu przerywa bieg przedawnienia jego roszczenia o zachówek”.

Nieracjonalne bowiem byłoby wytaczanie dziewięciu pozwów o zapłatę zachowku ze świadomością, że tylko jedno takie powództwo może być uwzględnione i to tylko wtedy, gdy sąd stwierdzi nabycie spadku na podstawie testamentu. Zakładając, że ustawodawca jest racjonalny, dojść trzeba do wniosku, że w przedstawionej sytuacji podniesienie zarzutu nieważności testamentu przerywa bieg przedawnienia roszczenia o zachówek.